Høgskolen i Akershus

Avdeling for
vernepleierutdanning

Studieplan
for
videreutdanning
i
Yrkesrettet rehabilitering
med vekt på
arbeid med bistand

Målrettet og brukerstyrt arbeid med å bistå yrkeshemmede arbeidssøkere med å få og å beholde en jobb i ordinært arbeidsliv

30 studiepoeng

Godkjent av
styret for Høgskolen i Akershus
19. juni 2001

Innholdsfortegnelse

1 INNLEDNING **2**

2 MÅL **2**

3 MÅLGRUPPE **3**

4 OPPTAKSKRAV **3**

5 STUDIETS INNHOLD **4**

6 ORGANISERING OG ARBEIDSFORMER **6**

7 ARBEIDSKRAV OG VURDERING **7**

8 PENSUMLITTERATUR **7**

VIDEREUTDANNING I YRKESRETTET REHABILITERING MED VEKT PÅ ARBEID MED BISTAND

1 Innledning

Videreutdanning i yrkesrettet rehabilitering er et tverrfaglig studium på 10 vekttall organisert som deltidsstudium over tre semestre. Studiet bygger på prinsippene i *arbeid med bistand*, en metodisk tilnærming som er utviklet for å inkludere personer med yrkeshemming i ordinært arbeidsliv.

Arbeid med bistand legger vekt på individuell tilrettelegging og omfatter både kartlegging og avklaring, det å skaffe arbeid og å følge opp arbeidssøker og arbeidsgiver med hensiktsmessig og nødvendig bistand. Studiet bygger på sentrale velferdspolitiske prinsipper om normalisering, integrering og deltakelse i arbeidslivet og tar sikte på å gi viktige bidrag til brukerstyrt, tverrfaglig og helhetlig rehabilitering slik dette blant annet beskrives i St meld nr 21 (1998-99) *Ansvar og meistring. Mot ein heilskaplig rehabiliteringspolitikk.*

Sentrale verdier i utdanningen bygger på prinsippene om brukermedvirkning, individuell tilnærming og myndiggjøring. Utdanningen er således et virkemiddel for å nå målet om full deltakelse i arbeidslivet og likestilling i et samfunn for alle.

Studiet *Yrkesrettet rehabilitering med vekt på arbeid med bistand* gir et godt praktisk og teoretisk grunnlag for alle som arbeider med og er opptatt av inkludering og kvalifisering av mennesker med bistandsbehov i arbeids- og samfunnsliv.

Arbeid med Bistand(AB) er også et eget tiltak i arbeidsmarkedsmyndighetenes satsning overfor yrkeshemmede med egen forskrift, regelverk og veiledning hjemlet i sysselsettings-loven. Arbeid med bistand er politisk forankret i St meld nr 39 (1991-92) *Attføring og arbeid for yrkeshemmede* (Attføringsmeldingen).

2 Mål

Utdanningens overordnede mål er å kvalifisere deltakerne i arbeidet med å bistå yrkes-hemmede arbeidssøkere i å få og å beholde en jobb i ordinært arbeidsliv.

Dette gjøres ved at det gis en grundig innføring i *arbeid med bistand* som metodisk tilnærming for tilrettelegging for yrkesvalghemmede og funksjonshemmede i ordinært arbeids- og samfunnsliv. Det vil også bli gitt innføring i rehabiliteringsteori generelt og yrkesrettet rehabiliteringsteori spesielt, samt i politikken som føres for funksjonshemmede.

Videre er utdanningens mål å utvikle studentenes praktiske ferdigheter i tilrettelegging og bistand.

Pedagogisk bygger studiet på prinsipper om mestring gjennom eksponering ved øvelse og demonstrasjon samt forsterkning ved støtte og veiledning. Studiet er basert på studentaktive og praksisnære undervisningsformer.

Gjennom studiets løp skal studentene dokumentere og videreutvikle sine ferdigheter med utgangspunkt i eget arbeid og bli bevisst egne holdninger og perspektiver på yrkesrettet rehabilitering.

3 Målgruppe

Målgruppen er personer som til daglig arbeider med tilrettelegging, trening og oppfølging i arbeids- og samfunnslivet for personer med yrkeshemming eller funksjonshemming.

Utdanningen i yrkesrettet rehabilitering er dermed meget aktuell for

- tilretteleggere i tiltaket Arbeid med Bistand
- ansatte i arbeidsmarkedsetatens tiltak for yrkeshemmede
- ansatte på arbeidskontorer og arbeidsrådgivningstjenester
- ansatte i kommuner og fylkeskommuner som arbeider med helhetlig rehabilitering
- lærere og rådgivere i videregående skoler som arbeider med opplæring i arbeidsferdigheter og med overgang skole - arbeid

4 Opptakskrav

Formell kompetanse
Søkere må ha fullført sosial-, helsefaglig eller pedagogisk høgskoleutdanning.

Søkere med annen høgre utdanning av minst to års varighet – fortrinnsvis teknisk/ administrativ eller økonomisk utdanning kan også tas opp på studiet.

Realkompetanse
Søkere over 25 år uten generell studiekompetanse eller uten aktuell grunnutdanning kan vurderes på grunnlag av realkompetanse. Realkompetanse er definert som kunnskaper ervervet gjennom yrkespraksis, ubetalt arbeid, organisasjonsarbeid, etterutdanning eller på annen måte.

Realkompetansesøkere med yrkeserfaring fra det statlige tiltak Arbeid med Bistand prioriteres.

Praksis
Søkere med minst to års relevant praksis etter endt grunnutdanning prioriteres.

Andre opptaksbetingelser
Det er en forutsetning at studentene er ansatt i arbeidsforhold som innebærer direkte kontakt med arbeidssøkere og arbeidstakere som trenger tilrettelagt oppfølging i arbeids- og samfunnsliv.

5 Studiets innhold

Studiet vektlegger samspill og samarbeid, ressurser og muligheter framfor begrensninger og funksjonshemming.

I løpet av studiet skal studentene ha gjennomgått følgende:

- delta i arbeidet med helhetlig og tverrfaglig rehabilitering gjennom individuell plan
- foreta en yrkesavklaring i samarbeid med og med utgangspunkt i arbeidssøkerens egne ønsker, behov og forutsetninger
- veilede arbeidssøkere i å foreta egne valg
- veilede arbeidssøkere i å formulere en personlig handlingsplan for arbeid
- delta i overgangsplanlegging fra skole, behandling og ledighet til arbeid
- knytte kontakter med arbeidsplasser med tanke på markedsføring og å skaffe jobb
- kartlegge betingelsene på aktuell arbeidsplass med tanke på å fremme læring og utvikling
- forhandle med arbeidsplasser om ansettelse og lønn
- identifisere ferdigheter som er sentrale for arbeidssøker for å kunne få og beholde en jobb i det ordinære arbeidslivet - både direkte arbeidsrelaterte ferdigheter og sosiale ferdigheter
- benytte systematisk observasjon og instruksjon i kartlegging og innlæring av ferdigheter
- benytte løsningsorientert samtale for å avklare arbeidssøkers behov og ønsker
- være med å bygge gode samarbeidsrelasjoner mellom arbeidstakere med bistandsbehov, deres kolleger og arbeidsgivere og nettverk
- identifisere og mobilisere naturlig bistand på arbeidsplasser og i nærmiljø

Studiet forankres teoretisk og faglig i nyere rehabiliteringsteori med bidrag fra psykologi og pedagogikk, sosiologi, statsvitenskap og jus. Studiet gir en grundig innføring i regelverket på attførings- og rehabiliteringsfeltet og knyttes opp mot politikken for funksjonshemmede og yrkeshemmede.

Tematisk er studiet delt i 8 moduler. Modulenes innhold fremgår av skjematisk oversikt på side 5.

Modulenes innhold

Modul 1: Innføring • Om studiet • Arbeidsformer • Studieteknikk • Studere på nett	Modul 2: Verdier og ideologi • Arbeid med bistand – prinsipper og historikk • Offentlig politikk og retningslinjer på området • Arbeidsmarkedsetatens organisering og tiltak for yrkeshemmede • Det helhetlige rehabiliteringsbegrepet
Modul 3: En person om gangen - individrettet bistand • Brukerorientering og brukerstyring – myndiggjøring • Kommunikasjon og veiledning • Individuell karriereplanlegging • Assisterende teknologi • Tverrfaglig og tverretatlig samarbeid og nettverk	Modul 4: Overgangsplanlegging • Overgang skole – arbeid • Overgangsplanlegging og målgruppeutfordringer • Arbeidsredskap i overgangsprosessen
Modul 5: Markedsføring og å skaffe jobb - veien til arbeid • Markedsføring og markedsplanlegging • Markedsføring av arbeid med bistand • Å bygge nettverk med arbeidsgivere • Jobbmatching	Modul 6: Arbeidsferdigheter - læring ved utføring • Systematisk observasjon og instruksjon basert på prinsippene i anvendt atferdsanalyse • Arbeidsplasskartlegging • Støttestrategier for mestring av arbeidsferdigheter • Trening av sosiale ferdigheter og positiv atferdsendring • Identifisere og iverksette naturlig bistand • Veiledning og opplæring av arbeidskolleger
Modul 7: Vedlikehold – bistand over tid • Utvikle naturlig bistand • Egenmestring – problemløsning, beredskap og selvinstruksjon • Strategier for etablering av varig støtte i nærmiljøet - tverretatlig samarbeid • Evaluering og rapportering	Modul 8: Brukerstyrt og rettsriktig praksis • Regelverk • Saksbehandling • Tverretatlig perspektiv

6 Organisering og arbeidsformer

Utdanningen er organisert som deltidsstudium over tre semestre.

Studiet består av nettbasert undervisning, samlinger og individuell veiledning med vekt på egne tilretteleggerferdigheter.

Samlingene organiseres som arbeidsseminarer hvor studentene gjennom rollespill, praktiske øvelser, diskusjon og refleksjon får grundig innføring i arbeid med bistand og de metodiske tilnærminger. Prinsippet bak arbeidsseminarene er læring ved utføring. Lærere på arbeidsseminarene er erfarne tilretteleggere i Arbeid med Bistand.

Det vil bli holdt to samlinger i løpet av studiet; en ved oppstart av 5 dagers varighet og en ved avslutning av inntil 3 dagers varighet.

Hver student får inntil 15 timers individuell veiledning.

Arbeidsmateriellet er modulbasert og bygd opp av teori, sitater, caseeksempler, viktige poeng, små oppgaver og referanselinker samt litteraturhenvisninger.

Den nettbaserte delen av studiet består av tre hovedelementer:

Informasjon	Interaktivt modulbasert arbeidsmateriell Linker til eksterne ressurser; litteratur og studiemateriell
Oppgaver	Oppgaver legges ut og besvares via nettet. Oppgavene kan være fri tekst eller flervalgsoppgaver
Kommunikasjon	*Synkron kommunikasjon* i sanntid, dvs. at nettet blir brukt samtidig av de som kommuniserer • video/chat/diskusjonsgrupper • utvidet klasserom *Asynkron kommunikasjon* lagrer meldinger i nettet til det passer mottakeren å motta dem • e-post/oppslagstavle • fleksibilitet

Studiet er prosessbasert. Dette betyr at det legges vekt på høy deltakeraktivitet, problembasert læring, drøfting, refleksjon og dialog framfor tradisjonelle forelesninger.

Studentene har ansvar for egen læring. Gjennom drøftinger skal studentene prøve ut egne standpunkt og oppfatninger i samspill med andre.

7 Arbeidskrav og vurdering

Til de fleste modulene er det knyttet en temaoppgave med relevans til innholdet i modulen og til arbeid med bistand og de metodiske tilnærminger.

Det er studentens ansvar å sørge for informert samtykke fra alle personer som ønskes involvert i studieforløpet.

Studentene må ha tilgang til og kjennskap til bruk av internett og e-post.

Vurderingen underveis er en naturlig og integrert del av studiet og har til hensikt å gi studentene tilbakemelding om egen utvikling i forhold til studiets mål og framdriften i egen læringsprosess. Den formative vurderingen foregår fortløpende gjennom individuell veiledning, diskusjon og refleksjon i studiearbeidet og ved å nytte mappevurdering.

Mappevurdering inngår som prosessorientert evaluering gjennom studiet og skal vise bredden i prestasjoner og utvikling. Det er studentenes ansvar og oppgave å opprette og vedlikeholde mappen.

Mappen fylles fortløpende under studiet med studentens arbeider: lærekontrakt, beskrivelse av egne lærebehov og opplæringsmål, besvarelser og egne refleksjonsnotater som viser studentens faglige utvikling samt veileders kommentarer og vurderinger.

Innholdet i mappen med veileders vurderinger er utrykk for hvilke ferdigheter kandidaten har tilegnet seg gjennom studiet og hvordan ferdighetene anvendes i eget arbeid.

Mappen er et arbeidskrav og må være godkjent av veileder for at studenten skal kunne fremstille seg for eksamen.

Det er også et arbeidskrav at den enkelte kandidat setter opp pensumliste på ca 2000 sider over relevant litteratur innen nærmere angitt frist i siste semester. Pensumlisten skal godkjennes av veileder.

Eksamen
Bestemmelser om eksamen er gitt i lov om universiteter og høgskoler, eksamensforskrift for Høgskolen i Akershus og høgskolens retningslinjer for den praktiske gjennomføring av eksamen.

Eksamen består av en individuell fordypningsoppgave på maksimum 20 maskinskrevne sider som leveres innen nærmere angitt frist. Det gis gradert karakter.

8 Pensumlitteratur

Den enkelte kandidat setter opp pensumliste på ca 2000 sider over litteratur valgt bl.a. fra liste over anbefalt litteratur.